

Uchwała Nr III/16//2024
Rady Gminy Orońsko
z dnia 28 czerwca 2024 r.

w sprawie: przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Orońsko na lata 2024-2026

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2024 r., poz. 609 ze zm.) oraz na podstawie art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz.U. z 2024 r., poz. 177 ze zm.) Rada Gminy Orońsko uchwała, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się trzyletni Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Orońsko na lata: 2024-2026 w brzmieniu jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Orońsko.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

/-/ Jarosław Molenda

Uzasadnienie

do Uchwały Nr III/16//2024 Rady Gminy Orońsko z dnia 28 czerwca 2024 r.

Zgodnie z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy m.in. opracowanie i realizacja trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny.

W związku z tym, że program na lata 2020 - 2022 przestał obowiązywać opracowano nowy trzyletni programu wspierania rodziny w Gminie Orońsko na lata 2024-2026.

Obowiązek ustawowy, jak również konieczność wspierania rodzin zagrożonych problemami, bądź nieradzących sobie z pełnieniem funkcji rodzicielskich uzasadnia celowość przyjęcia uchwały.

Przygotowała: Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej – Ewa Fokt

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr III/16/2024
Rady Gminy Orońsko
z dnia 28 czerwca 2024 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE OROŃSKO
na lata 2024 – 2026

SPIS TREŚCI:

- I WPROWADZENIE**
- II UWARUNKOWANIA PRAWNE**
- III DIAGNOZA ŚRODOWISKA I PROBLEMY NA TERENIE GMINY
OROŃSKO**
- IV ANALIZA SWOT**
- V CELE PROGRAMU**
- VI ADRESACI PROGRAMU**
- VII FINANSOWANIE PROGRAMU**
- VIII MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU**
- IX HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU**
- X PRACE NAD PRZYGOTOWANIEM PROGRAMU**

I WPROWADZENIE

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024 – 2026 w Gminie Orońsko opracowano w oparciu o art.176 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz.U. z 2024 r., poz. 177 ze zm.) w myśl, którego gmina zobowiązana jest do tworzenia trzyletniego gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dziećmi i rodziną. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024 - 2026 stanowi samodzielny program, służący wspieraniu rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Potoczna interpretacja pojęcia „rodzina” nastęrcza wielu trudności, ponieważ każda rodzina jest inna, każda boryka się z innymi problemami, każda tworzy swoje własne normy i zasady, każdy rodzic ma inny pogląd na świat, mentalność, a co za tym idzie każdy wychowuje, wprowadza dziecko w życie społeczne, kształtuje jego charakter i osobowość. Niewątpliwie rodzina to najmniejsza grupa społeczna, to dwoje dorosłych ludzi i ich dzieci, to na pewno „pierwsza szkoła życia”, która zaczyna się już od narodzin dziecka. Rodziną zajmują się pedagodzy, socjolodzy, psychologowie. Według Popularnej Encyklopedii Powszechnej rodzina to podstawowa grupa społeczna, składająca się z rodziców, dzieci i krewnych, którą cechuje więź formalna, określająca wzajemne obowiązki rodziców i dzieci, więź małżeńska, a także wspólnota materialna i mieszkaniowa oraz zespół pełnionych przez nią funkcji. „Rodzina to grupa społeczna; zbiorowość, która ma poczucie odrębności, własne zadania i cele życiowe, układ stałych międzyosobniczych stosunków, określoną strukturę, występują w niej bezpośrednio, bliskie, intymne i emocjonalne kontakty” (Zbigniew Tyszcza). „Rodzina to instytucja, która ma określoną aparaturę; to współdziałający dla wspólnego celu ludzie. Rodzina zaspokaja potrzeby społeczne i indywidualne” (Tadeusz Kotarbiński). Rodzina to mała grupa pierwotna. Tworzą ją osoby, które łączy stosunek małżeński, rodzicielski oraz silna więź międzyosobnicza” (Jan Szczepański). Anthony Giddens definiuje rodzinę jako grupę bezpośrednio ze sobą spokrewnionych osób, której dorośli członkowie przejmują odpowiedzialność za opiekę nad dziećmi. Rozróżnia dwa rodzaje rodzin: nuklearną- składającą się z dwojga dorosłych ludzi i tworzących wraz z własnymi lub adoptowanymi dziećmi wspólne gospodarstwo domowe; oraz rodzinę poszerzoną, kiedy to nie tylko małżeństwo z dziećmi, ale także bliscy krewni zamieszkują jedno gospodarstwo domowe.” Dla Aleksandra Kamińskiego rodzina pozostaje dla ogromnej większości dzieci i dorosłych podstawową wspólnotą życia, jest to wspólnota głównie emocjonalna, w której podczas wszystkich lat życia następuje wzajemne wyrównywanie poglądów i ocen. Dla bardzo wielu dom i własny w nim kąt stają się

podporą emocjonalną, ostoją bezpieczeństwa psychicznego.” Badacze podkreślają zazwyczaj psychopedagogiczną funkcję rodziny.

Według Henryka Cudaka środowisko rodzinne jest jednym z ważnych czynników rozwoju psychicznego i wpływa na ten rozwój w powiązaniu z różnymi czynnikami i procesami rozwoju jednostki”. Stanisław Kawulski uważa, że „rodzina w znaczeniu pedagogicznym ujawnia swoją wewnętrzną istotę, strukturę, sens egzystencjalny oraz powiązania ze światem względem niej zewnętrznym zawsze w kontekście wychowania człowieka. Rodzina to także środowisko wychowawcze, grupa oraz instytucja wychowawcza”.

Definicji rodziny jest wiele, różnią się od siebie, ponieważ każdy patrzy na nią przez pryzmat swoich własnych doświadczeń. Dlatego ta inność patrzenia na tą małą strukturę, jaką jest rodzina, jest tak interesujące. Warto ją poznawać i zgłębiać, ponieważ dotyczy każdego z nas. Problem zaczyna się wówczas, gdy w rodzinie występują dysfunkcje. Gdy zostają zaburzone powszechnie akceptowane normy i zachowania. Gdy pojawiają się przesłanki i sygnały, że dziecko w rodzinie jest lub może być zagrożone.

Na terenie gminy Orońsko głównym źródłem problemów, dotyczących rodzin, a zwłaszcza zagrożeń dla dzieci są bezrobocie oraz towarzysząca temu frustracja, nieumiejętność radzenia sobie w sytuacjach stresowych, niedostatek, niewydolność i bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych, nałogi zwłaszcza nadużywanie alkoholu, przemoc, niepełnosprawność rodziców lub rodzica, nieporadność w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Coraz częściej struktura rodziny jest zaburzona, powszechnie znane jest zjawisko rozpadu rodziny i nietrwałości związków. Rodzic wychowuje dzieci samodzielnie lub z pomocą najbliższej rodziny, najczęściej są to rodziny wielopokoleniowe; związki nieformalne; częsta zmiana partnerów; dzieci z różnych związków. Zanika poczucie bezpieczeństwa, stabilności, narastają konflikty, które powodują wzrost zjawisk negatywnych, dzieci otrzymują nieprawidłowe wzorce, które są dla nich fundamentem do budowania ich własnej rzeczywistości w dorosłym życiu. Dlatego w wielu przypadkach potrzebna jest ingerencja instytucji i organizacji, działających na rzecz dziecka i rodziny.

Nieprzerwanie łańcucha pejoratywnego wpływu na dzieci przez dysfunkcyjną rodzinę powoduje rozpad rodziny, powielanie złych wzorców i utrwalanie złych nawyków. Ważne jest, aby w porę reagować na sygnały płynące z otoczenia i najbliższego środowiska o dysfunkcyjnych zachowaniach rodziny. Ważna, o ile nie najważniejsza jest współpraca między instytucjami oraz interesowanie się losem dzieci na terenie naszej gminy.

Środowisko rodzinne jest najkorzystniejsze do wzrastania dla dziecka, dlatego jeżeli zachodzą jakiegokolwiek nieprawidłowości gmina ma za zadanie tak wspierać rodzinę, aby utrzymać dzieci w rodzinie biologicznej. Należy podjąć pracę z rodziną w jej najbliższym otoczeniu, a formy pomocy na rzecz dziecka oraz rodziny dostosować tak, aby uniknąć umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i z jej aktywnym zaangażowaniem. Chodzi tutaj o obustronny wysiłek zarówno członków rodziny jak i pracowników pomocy społecznej (pracownik socjalny, asystent rodziny) zmierzający do poprawy sytuacji rodziny przez wyposażenie jej w takie zasoby informacji, doświadczeń i przykładów, aby w przyszłości samodzielnie radziła sobie z zadaniami dnia codziennego, wychowania i opieki nad dziećmi.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej definiuje zadania asystenta rodziny. W art. 15 pkt. 1 czytamy „do zadań asystenta rodziny należy w szczególności:

1. 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, o którym mowa w art. 11 ust. 1;
- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 7) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- 8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- 11a) udzielanie wsparcia dziecku przez towarzyszenie mu podczas posiedzenia albo rozprawy z jego udziałem (wyznaczenie asystenta rodziny), o których mowa w art. 76a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2024 r., poz. 37);
- 12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;

- 13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
 - 13a) realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2023 r., poz. 1923);
 - 14) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
 - 15) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17;
 - 16) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
 - 17) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
 - 18) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
 - 19) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą diagnostyczno-pomocową, o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2024 r., poz. 424) lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.
2. Podmioty, o których mowa w ust. 1 pkt 18 i 19, udzielają asystentowi rodziny odpowiedniej pomocy w wykonywaniu czynności zawodowych.
 3. Plan pracy z rodziną, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, obejmuje zakres realizowanych działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, a także zawiera terminy ich realizacji i przewidywane efekty.
 4. Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15”.

Rola asystenta rodziny polega na całościowym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci zagrożone odebraniem i umieszczeniem w pieczy zastępczej, co jest ostatecznością w działaniach gminy i pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, po wyczerpaniu metod wsparcia rodziny z dysfunkcją.

Działania asystenta rodziny mają wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny, tj. rodziców, dzieci, czemu służy indywidualne podejście do rodziny i jej problemów. Asystent rodziny nie przejmuje działań za rodzinę, jedynie wspiera ją w wykonywaniu określonych czynności, pokazuje jakie efekty przyniesie ich praca oraz ukierunkowuje działania w taki sposób, aby przyniosły zamierzone cele. Zadaniem ustawowym gminy jest wprowadzenie asystenta rodziny do bezpośredniej pracy z rodziną przeżywającą trudności. Asystent rodziny zajmuje się wyłącznie wspieraniem i towarzyszeniem rodzinie w ich życiu

codziennym. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Zadaniowy czas pracy asystenta rodzinnego służyć ma realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny. Rolą asystenta rodziny nie jest powielanie pracy pracownika socjalnego, którego zadanie polega między innymi na systematycznej diagnozie środowisk zagrożonych wykluczeniem i udzielanie im odpowiedniego wsparcia. Asystent rodziny kierowany jest do pracy tylko z tymi rodzinami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Koniec współpracy asystenta z rodziną ustaje wówczas gdy rodzina osiągnie samodzielność i prawidłowo wykonuje funkcje opiekuńczo – wychowawcze.

Pozostawienie rodzin bez fachowego wsparcia i pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost negatywnych zjawisk, dotyczących dzieci, jeżeli rodzina nie jest w stanie naprawić swoich relacji, zachowań, czy stosować akceptowanych w społeczeństwie norm Sąd może podjąć decyzje o umieszczeniu dzieci w pieczy, co wiąże się z finansowaniem przez gminę pobytu dziecka w pieczy i wysokimi kosztami dla gminy:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Poniższa tabela obrazuje liczbę dzieci, które przebywają w pieczy zastępczej i tym samym gmina Orońsko została zobligowana do częściowego ponoszenia kosztów związanych z ich pobytym w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczo–wychowawczych. Warto zwrócić uwagę, że koszty utrzymania dziecka w pieczy wzrastają z roku na rok. Nieporównywalnie większy koszt utrzymania dziecka jest w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Dla porównania średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w Placówce Opiekuńczo Wychowawczej w Łaziskach, gmina Orońsko w 2024 roku wynosi 10 344 zł (został ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego 29 stycznia 2024 roku poz. 1333).

Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej, za które gmina Orońsko zobowiązana jest do ponoszenia odpłatności	
	2023 rok
Małoletni w pieczy zastępczej oraz koszt ponoszonych wydatków przez Gminę Orońsko	1 dziecko (50%) - 8581,59 zł (2023)
	2 dziecko (50%) - 7117,56 zł (2023)
	3 dziecko (50%) - 7274,73 zł (2023)
	4 dziecko (10%) - 1949,01 zł (od. 03.2023-08.2023)
	24922,89 zł

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci i młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem, a także wzmocnienie rodziców poprzez wyposażenie ich w wiedzę i doświadczenie niezbędne do wychowania dzieci w bezpiecznym i stabilnym domu, co zaowocuje w przyszłości.

Aby móc kompleksowo wspierać rodziny należało stworzyć Gminny Program Wspierania Rodziny, którego realizacja należy do zadań własnych gminy.

II UWARUNKOWANIA PRAWNE

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej jest najważniejszym aktem prawnym regulującym wszystkie aspekty życia członków naszego społeczeństwa. Jest to akt prawny najwyższej wagi, któremu powinny być podporządkowane ustawy i rozporządzenia dotyczące różnych sfer życia społecznego.

Obowiązek wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wynikających z zapisów art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest zadaniem własnym gminy. Opracowanie programu oraz jego wdrażanie będzie realizowane w oparciu o następujące przepisy prawne:

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej;
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
4. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
5. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii;
7. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”;
8. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowaniu dzieci.

III DIAGNOZA ŚRODOWISKA I PROBLEMY NA TERENIE GMINY OROŃSKO

Rodzina dysfunkcyjna jest to rodzina, która nie spełnia swych zadań względem dzieci i siebie.

Podjmując rozważania na temat roli rodziny w systemie profilaktyki, należy zdawać sobie sprawę z aktualnych zagrożeń i zmian postrzegania świata. Postawy wielu osób nacechowane są lękiem przed przyszłością, rozczarowaniem. Wiele małżeństw się rozpada. Rodzice są zapracowani, nie zwracają uwagi na potrzeby dziecka, głównie emocjonalne. Pracownicy socjalni i asystent rodziny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orońsku w ramach wykonywania obowiązków podejmują działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, borykających się z różnorodnymi problemami. Praca z takimi rodzinami wymaga od kadry pomocy społecznej wysokiego profesjonalizmu i zaangażowania w podejmowanych działaniach.

Najczęstsze przyczyny nasilenia trudnych sytuacji życiowych, które stanowią przyczynę ubiegania się o wsparcie w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej są:

- bezrobocie,
- nieporadność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych,
- złe gospodarowanie budżetem,
- nieumiejętność prowadzenia gospodarstwa domowego,
- nałogi- zwłaszcza nadużywanie alkoholu,
- niepełnosprawność,
- przemoc.

Podjmowanie działań na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi jest traktowane przez służby społeczne priorytetowo, gdyż w dużej mierze dotyczy najmłodszych mieszkańców gminy, tj. dzieci.

Przyczyny ubiegania się o świadczenia z pomocy społeczne

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W LATACH	
	2022	2023
Ubóstwo/ niedostatek	46	40
Bezdomność	2	2

Bezrobocie	57	51
Niepelnosprawność	42	44
Długotrwała i ciężka choroba	12	13
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego -ogółem	4	7
Przemoc w rodzinie	0	0
Alkoholizm	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	3
Zdarzenia losowe	1	1
Sytuacja kryzysowa	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0

Istotną rolę zgodną z polityką społeczną państwa odgrywa praca socjalna w połączeniu ze wsparciem finansowym, rzeczowym lub żywieniowym. To pracownicy socjalni są pierwszymi osobami, które mają bezpośredni kontakt z rodziną w środowisku. Dopiero po zdiagnozowaniu problemów w rodzinie, pracownik socjalny wprowadza asystenta rodziny do bezpośredniej pracy z nią. Asystent rodziny podejmuje działania na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Orońsku zatrudnia asystenta rodziny w systemie zadaniowego czasu pracy. Liczba rodzin, z którymi asystent może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności i wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15-tu. Na uwagę zasługuje fakt, że wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Naczelnym celem asystenta rodziny jest pomoc rodzinie w zachowaniu jej integralności. Praca asystenta z rodziną ma na celu poprawę funkcjonowania rodziny w obszarze ekonomiczno –socjalnym, opiekuńczo –wychowawczym i społecznym. W tym celu asystent rodziny wspólnie z członkami rodziny opracowuje plan pracy, który następnie jest realizowany.

Na uwagę zasługuje fakt, że do pracy z asystentem rodziny w głównej mierze kierowane są te rodziny, u których występuje zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Tabela nr 4: Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny w latach 2022-2024

Rok	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny
2022	8
2023	6
2024	4

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orońsku

Z dniem 1 stycznia 2017 r. weszła w życie ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”. Jej przepisy dotyczą wsparcia w zakresie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej oraz instrumentów polityki na rzecz rodziny, np.: zapewnienie dostępu do informacji w zakresie rozwiązań wspierających rodziny oraz kobiety w ciąży, jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie lub nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Ustawa zakłada także, że rodziny uprawnione mogą zostać objęte pomocą asystenta rodziny. Nowe rozwiązanie prawne zapewnia dostęp do poradnictwa w zakresie wspierania rodziny. W jego ramach będzie można skorzystać ze wsparcia psychologicznego, pomocy prawnej (w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych), a także poradnictwa w zakresie przezwyciężenia trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej

IV ANALIZA SWOT

Opracowana diagnoza, a także potrzeby i oczekiwania zgłaszane przez osoby działające w obszarze wsparcia rodziny umożliwiły sporządzenie analizy SWOT (Nazwa jest skrótem od angielskich słów strengths (silne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse i okazje) oraz threats (zagrożenia). Analiza SWOT pozwala na ocenę otoczenia organizacji, zarówno wewnętrznego jak i zewnętrznego.). Przed przystąpieniem do planowania działań w omawianym zakresie należy poznać skalę występujących w środowisku czynników ułatwiających i utrudniających osiągnięcie zamierzonego celu.

Uznając powyższe i dokonując oceny występujących w środowisku lokalnym zasobów, możliwości i zagrożeń z wykorzystaniem analizy SWOT należy stwierdzić, iż Gmina Orońsko posiada następujący zakres zasobów instytucjonalnych:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Komenda Powiatowa Policji,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej,
- Placówki oświatowe,
- Świetlice,
- Placówka ochrony zdrowia,
- Obiekty sportowe,
- Organizacje pozarządowe i kościelne,
- Radnych, Sołtysów i Rady Sołeckie,
- Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Orońsku,
- Punkt Konsultacyjny świadczący nieodpłatne poradnictwo prawne,
- Punkt Konsultacyjny ds. uzależnień.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Obowiązujące akty prawne i programy oraz strategie.	1. Bierna postawa wobec problemów występujących w rodzinie, niechęć do nawiązywania współpracy z placówkami niosącymi pomoc w tym zakresie.

<ol style="list-style-type: none"> 2. Zwiększenie kompetencji kadr odpowiedzialnych za wspieranie rodzin z dziećmi. 3. Zatrudnienie asystenta rodziny. 4. Dobra współpraca z instytucjami: służbą zdrowia, policją, placówkami oświatowymi, Sądem, Kuratorami, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnią Psychologiczno –Pedagogiczną. 5. Poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym. 6. Znajomość problemu i dobrze działające służby zajmujące się profilaktyką i wsparciem rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. 7. Zabezpieczenie w budżecie środków na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i pieczę zastępczą. 	<ol style="list-style-type: none"> 2. Mała świadomość i wiedza społeczna na temat wspierania rodziny i pieczy zastępczej. 3. Niewystarczająca liczba specjalistów pracy z rodziną. 4. Brak wsparcia psychologicznego i terapeutycznego dla rodzin i osób przeżywających problemy. 5. Problemy ekonomiczne rodzin. 6. Niska świadomość w wypełnianiu ról opiekuńczo-wychowawczych. 7. Niski poziom aktywności klientów pomocy społecznej w zakresie wykorzystania własnych zasobów i możliwości w przewyżnianiu sytuacji kryzysowych. 8. Brak lokali i mieszkań socjalnych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktywność samorządu gminy w osiągnięciu standardów ustalonych zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. 2. Edukacja rodziców, w szczególności poprzez radzenie sobie ze stresem, agresją bezradnością, zarządzanie budżetem domowym. 3. Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę. 4. Rosnące wsparcie finansowe dla rodzin o charakterze socjalnym. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wielopokoleniowość rodzin korzystających z pomocy. 2. Wzrost kosztów utrzymania rodzin. 3. Niskie kompetencje opiekuńczo – wychowawcze. 4. Występowanie zjawisk patologicznych takich jak: niechęć do podejmowania pracy zarobkowej , przemoc w rodzinie, uzależnienia od alkoholu. 5. Wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży.

5. Współpraca rodzin dysfunkcyjnych z asystentem rodziny.	6. Występowanie zjawiska osłabienia autorytetu rodziny i więzi międzypokoleniowych.
6. Rozwój pracy socjalnej z rodzinami i dziećmi.	7. Bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów, roszczeniowość postaw, niechęć do współpracy.
7. Podnoszenia kwalifikacji przez pracowników GOPS w Orońsku poprzez udział w szkoleniach	

Powyższa analiza SWOT została skonstruowana w oparciu o stan wiedzy i doświadczenie pracowników GOPS w Orońsku. Ciągły monitoring spraw związanych z pomocą społeczną, znajomość występowania problemów i tematyki związanej z szeroko rozumianą polityką prorodzinną i społeczną pozwoliło na wyodrębnienie przedstawionych w analizie słabych i mocnych stron, jak również szans i zagrożeń. Z analizy SWOT wynika, że posiadane zasoby powinny stanowić solidną podstawę do skutecznych działań w przyszłości i wyznaczają kierunki działań na kolejne lata.

V CELE PROGRAMU

Cel główny:

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w celu przywrócenia zdolności do wypełniania prawidłowych ról społecznych oraz zapobieganie dysfunkcjonalności rodzin.

Cel szczegółowy 1:

Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka w rodzinach dysfunkcyjnych. Poprzez:

- zapewnienie dziecku i rodzinie wsparcia i pomocy asystenta rodziny,
- dożywianie dzieci w szkołach, przedszkolach,
- zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w pieczy zastępczej,
- monitorowanie sytuacji w rodzinie przez pracowników socjalnych,
- monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych,
- ochrona dzieci i młodzieży przed uzależnieniami, przemocą w rodzinie, przestępczością,
- prowadzenie działalności profilaktycznej na rzecz rodziny,
- doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz dzieci i rodziny,
- upowszechnianie informacji dotyczących uprawnień rodziny i jej członków.

Cel szczegółowy 2:

Zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego poprzez:

- udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej i żywieniowej z Ośrodka Pomocy Społecznej oraz świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
- praca socjalna świadczona przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Orońsku,
- udzielanie dzieciom i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych stypendiów i zasiłków szkolnych,
- zapewnienie rodzinie wsparcia w formie asystenta rodziny,
- umożliwienie powrotu dzieciom z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych,
- działania aktywizujące społecznie i zawodowo na rzecz rodzin, w których członkowie rodziny są bez pracy,
- monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin problemowych i środowisk patologicznych,
- wsparcie kobiet w ciąży powikłanej i rodzin w obliczu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu,

- zapewnienie świadczeń z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu,
- pomoc prawna, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych,
- współpraca z instytucjami świadczącymi pomoc na rzecz rodzin,
- współpraca ze szkołami w zakresie pomocy wychowawczej i opiekuńczej.

Cel szczegółowy 3:

Zapobieganie dysfunkcjonalności rodzin poprzez:

- podejmowanie działań profilaktycznych sprzyjających umacnianiu rodziny,
- monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych dysfunkcjami,
- praca socjalna polegająca na wzmacnianiu lub odzyskiwaniu przez rodzinę zdolności do pełnienia prawidłowych funkcji w społeczeństwie,
- dążenie do reintegracji rodzin, z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, w odbudowaniu odpowiedniego środowiska wychowawczego z poprawnymi relacjami i rolami, pozwalającymi na powrót dzieci do rodziny biologicznej,
- zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego i informowanie o miejscach pomocy.

SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU:

- polepszenie sytuacji dziecka i rodziny,
- poczucie bezpieczeństwa socjalnego,
- podniesienie poziomu i rozwój różnorodnych form pomocy rodzinie,
- ograniczenie dysfunkcji społecznych,
- zminimalizowanie negatywnych zachowań, występujących w rodzinach,
- poprawa funkcjonowania rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, wymagających wsparcia i pomocy,
- pozostawienie dzieci w rodzinie biologicznej,
- reintegracja rodziny naturalnej,
- wzmocnienie współpracy między instytucjami, działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

VI ADRESACI PROGRAMU

Adresatami programu są:

- ✓ Rodziny z terenu gminy Orońsko ze szczególnym uwzględnieniem rodzin niewydolnych wychowawczo, rodzin dotkniętych przemocą, problemem alkoholowym jak i również rodzin, w których wychowuje się dziecko, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.
- ✓ Dzieci i młodzież z terenu gminy Orońsko zagrożona niedostosowaniem społecznym.
- ✓ Przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

VII FINANSOWANIE PROGRAMU:

Źródłem finansowania Programu Wpierania Rodziny w Gminie Orońsko na lata 2024-2026 są:

- ✓ środki własne Gminy Orońsko,
- ✓ dotacja celowa na zadania realizowane w ramach Rządowego programu asystent rodziny.

VIII MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Nadzór nad realizacją Programu, jego monitoring i ewaluację sprawuje Wójt Gminy Orońsko, podejmując przy pomocy odpowiednich służb działania zmierzające do osiągnięcia celów wyznaczonych w Programie. Program na lata 2024-2026 będzie koordynowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Orońsku. W ramach jego realizacji będą gromadzone informacje, które pozwolą na ocenę postępów, wskażą dalsze potrzeby i zrekonstruują działania, które mają dać informację zwrotną, pozwalającą na określenie i wprowadzenie dodatkowych zmian w programie. Monitoring programu będzie prowadzony corocznie poprzez gromadzenie danych i informacji w zakresie wszystkich działań opisanych w niniejszym programie.

W terminie do dnia 31 marca każdego roku przedkładane będzie Radzie Gminy Orońsko przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny. Wskazana jest stała współpraca pomiędzy instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami w celu zapewnienia najlepszego efektu podjętych inicjatyw. Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie podlegał ewaluacji i monitoringowi w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się problemami rodziny. Ewaluacja będzie miała charakter usprawniający i wskazujący kierunki ewentualnych zmian w zapisach programowych. Pozwoli na sprawdzenie efektywności i skuteczności przyjętych założeń oraz sposobu wydatkowania środków przeznaczonych na ich realizację. Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych.

IX HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU

Program realizowany będzie na terenie Gminy Orońsko w latach 2024 – 2026, będzie na bieżąco prowadzona, pogłębiona diagnoza celem dostosowania działań do potrzeb rozwojowych rodzin dysfunkcyjnych.

Wskaźnikami realizacji programu będą:

- liczba i formy udzielonej pomocy,
- liczba rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny.

X PRACE NAD PRZYGOTOWANIEM PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Orońsko na lata 2024-2026 opracował zespół w składzie:

1. Ewa Fokt – Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orońsku;
2. Ilona Woźniak – asystent rodziny.